

УДК 336.025/.225.67

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ ОРГАНАМИ ДФС УКРАЇНИ**Пастернак М.М., к.е.н.
Савченко А. М., к.е.н.***Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь*

Для відбору платників податків для проведення документальних перевірок та виявлення податкових ризиків під час здійснення таких перевірок органам ДФС необхідно проводити аналіз фінансово-господарської діяльності платників податків. Необхідність проведення такого аналізу закріплено на законодавчому рівні. Проте існують проблеми стосовно методики аналізу, зокрема, його теоретичних засад, які потребують вирішення. Узагальнення теоретичних напрацювань стосовно аналізу платників податків в органах ДФС є головною умовою його подальшого розвитку, удосконалення, підвищення ефективності і якості. У статті запропоновано визначення аналізу в ДФС як комплексу процедур, за допомогою яких оцінюється фінансово-господарська діяльність платників податків з метою виявлення податкових ризиків внаслідок вірогідного або встановленого порушення податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи ДФС. Виділено й описано сутність, зміст та завдання аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків в органах ДФС, його предмет, суб'єкти, джерела інформації, етапи проведення. Наведено спільні і відмінні риси фінансового аналізу і аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків в органах ДФС. Проведене дослідження виявило нагальну необхідність розробити, удосконалити та запровадити методику аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків органами ДФС з метою виявлення податкових ризиків.

Ключові слова: аналіз фінансово-господарської діяльності платників податків, доперевірочний аналіз, аналіз при проведенні документальної перевірки, податкові ризики, виявлення податкових ризиків; оцінка податкових ризиків; документування результатів аналізу та їх опрацювання

UDC 336.025/.225.67

THE THEORETICAL BASIS OF THE ANALYSIS OF FINANCIAL AND BUSINESS TAXPAYERS BY SFS OF UKRAINE**Pasternak M.M., Ph.D in Economics
Savchenko A.M., Ph.D in Economics***University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin*

For the selection of taxpayers for inspections of documentary checks and identify tax risks during of such checks by state fiscal system (SFS) authorities should conduct an

analysis of financial and business taxpayers. The need for such analysis is confirmed by law. However, there are problems concerning methods of analysis, including its theoretical foundations that need to be solved. Summary of theoretical works concerning analysis of taxpayers in the SFS is the main condition for its further development, improvement, efficiency and quality. The definition of analysis as a set of procedures with help of which financial and economic activity of taxpayers is estimated, in order to identify tax risks due to probable or real violation of tax and other legislation are showed in the article. Monitoring compliance with legislation is on authorities of SFS. The nature, content and objectives of the analysis of financial and business taxpayers, subjects, sources, stages of implementation are described. Common and distinctive features of financial analysis and analysis of financial and business activities of taxpayers are represented. Researches held by scientists have showed the necessity to develop, improve and implement methods of analysis of financial and business activities of taxpayers by SFS to identify tax risks.

Keywords: analysis of financial and business taxpayers, during a documentary audit, tax risks, the identification of tax risks; assessment of tax risks; documenting the results of their analysis and processing

Актуальність проблеми. Згідно п. 29 Положення про Державну фіскальну службу України (далі – ДФС) від 21 травня 2014 р. № 236 одним із основних її завдань є аналіз та управління ризиками для визначення форм і обсягів митного та податкового контролю [1]. Крім того, в ст. 62.1.2. Податкового кодексу України передбачено, що одним із способом здійснення податкового контролю є інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності контролюючих органів, тобто і ДФС [2]. Для виконання вказаного завдання в ДФС створений Департамент аудиту, одним із завдань якого є проведення аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків та надання пропозицій щодо доцільності проведення в них документальних перевірок. Основною метою такого аналізу може бути виявлення ризиків щодо несплати платниками податків податкових зобов'язань [3]. Отже, на законодавчому рівні закріплено необхідність здійснення аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків органами ДФС. У той же час існує ряд проблем стосовно методики такого аналізу, зокрема, його теоретичних засад, які потребують вирішення.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Окремі питання стосовно аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків органами ДФС наведені в працях таких вітчизняних науковців та

фахівців як Васюк Ю. [4], Канюк В. [5], Санжеревська І., Шаповал С. [6], Кондукова Е. [7], Волошин Ю. [8] та ін. В своїх працях вони висвітлюють аналіз фінансово-господарської діяльності платників податків як один із способів податкового контролю з метою виявлення податкових ризиків, однак мало приділяють уваги його теоретичним засадам. Тому, з огляду на вищезазначене, тема дослідження є актуальною та потребує детального вивчення.

Метою статті є узагальнення теоретичних напрацювань стосовно аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків, який проводиться органами ДФС та розробка пропозицій щодо виявлення податкових ризиків при порушенні податкового законодавства платниками податків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз наукової та спеціальної літератури, законодавчо-нормативної бази органів ДФС свідчить про те, що в Україні сформована теоретична та практична основа для проведення аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків.

Так, наприклад, Васюк Ю.М. розглядає аналіз фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання (платників податків) як один із способів здійснення податкового контролю з метою виявлення податкових ризиків. Розглядаючи послідовність здійснення аналізу податкових ризиків він детально характеризує якісні і кількісні методи проведення такого аналізу [4, с. 94–95]. Автор вказує, що при проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків з метою виявлення ризиків, які впливають на надходження до бюджетів усіх рівнів використовують як внутрішню інформацію про платників податків, яка є в органах Державної фіскальної служби, так і зовнішню інформацію [4, с. 95]. Особливу увагу в своїй праці приділяє доперевірочному аналізу – аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків, який проводиться органами державної податкової служби України (зараз – ДФС) до початку перевірки. Метою такого аналізу, на його думку, є виявлення ризикових операцій у діяльності платників податків, які свідчать про порушення податкового, валютного та іншого законодавства. Це потребує посилення контролю за дотриманням податкового законодавства органами державної податкової служби України (ДФС) [4, с. 95–96]. Отже, автор вважає, що

аналіз фінансово-господарської діяльності платників податків в органах ДФС здійснюється з метою визначення податкових ризиків.

В свою чергу Канюк В. М. аналізує суб'єктивні та об'єктивні підходи до оцінки податкових ризиків. Автор описує переваги і недоліки суб'єктивних (якісних) та кількісних (статистичних та аналітичних) методів оцінювання податкових ризиків [5, с. 184–185].

А Санжеревська І.С., Шаповал С.М. в навчальному посібнику для слухачів (податківців) професійної програми підвищення кваліфікації описують аналіз фінансово-господарської діяльності платника податків з метою виявлення ризиків у його діяльності [6, с. 497–512].

Іншу точку зору висловлює Кондукова Е. В., яка у своїй праці висвітлює особливості здійснення фінансово-економічного аналізу в податковому контролі, ототожнюючи його з комплексним аналізом фінансово-господарської діяльності [7]. За результатами проведеного дослідження автор вважає, що проведення комплексного аналізу фінансово-господарської діяльності є необхідністю, але на поточний момент часу він передбачений не для всіх платників податків, а лише для тих, які підлягають перевірці. При цьому Кондукова Е.В. стверджує, що при застосуванні ризик-орієнтованого підходу в органах державної податкової служби України (ДФС) фінансово-економічний аналіз втрачає комплексність та має обмежений характер. Він використовується в якості доперевірочного аналізу в податковому контролі для виявлення податкових ризиків [7, с. 168].

Волошин Ю., в свою чергу, розглядає один із способів здійснення податкового контролю – інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної податкової служби України [8]. Автор зазначає, що в ДФС, до якої належать органи державної податкової служби, запроваджено АІС «Податковий блок», за допомогою якої здійснюються функції обліку та адміністрування податків, податкового контролю (отже, і аналізу платників податків – як способу податкового контролю) та інших процесів, що супроводжують забезпечення надходження податків до бюджету [8, с. 53].

Практичні працівники та інші фахівці [9], і в тому числі податківці, вважають, що на даний час виникло багато проблемних питань, пов'язаних із некоректною роботою АІС «Податковий блок», які необхідно врегулювати [10]. Це пов'язано, зокрема, з тим, що:

- не в повній мірі функціонує режим «Зведена ІКП»;
- немає можливості в автоматичному режимі сформувати податкові вимоги;
- не завжди коректною є робота режиму «Довідки про відсутність заборгованості»;
- не завжди режим «Реєстр банкрутів» охоплює усі інформаційні потоки пов'язані з банкрутством;
- вкрадаються помилки у режим відновлення списаних сум;
- існують недоліки формування вимоги з єдиного соціального внеску (ЄСВ).

Методичний посібник щодо проведення аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання – юридичних осіб, а також їх філій, відділень та інших відокремлених підрозділів з метою виявлення ризиків і резервів у їх діяльності від 11.03.2009 р. № 4993/7/23-4017/127 [11] (далі по тексту – Методичний посібник), який органами державної податкової служби України при підготовці актів податкових перевірок та додатків до них в даний час не використовується, проте застосовується податковими органами як рекомендаційний і методичний документ.

В Методичному посібнику розкрито методику аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання при проведенні перевірок з метою виявлення податкових ризиків; наведено методи виявлення та критерії ризиків; описано як виявити ризики при проведенні доперевірочного аналізу діяльності суб'єктів господарювання та при проведенні виїзної перевірки таких суб'єктів [11]. Таким чином, в даному Методичному посібнику розкрито основні теоретичні та методичні засади аналізу податковими органами фінансово-господарської діяльності платників податків та ризиків у їх діяльності.

Отже, за результатами проведеного дослідження можемо зробити висновки, що здійснення комплексного аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків органами ДФС не передбачено. Такий аналіз проводиться лише для визначення податкових ризиків.

Крім того, результати дослідження свідчать про недостатній рівень розкриття теоретичних засад аналізу фінансово-господарської діяльності платника податків органами ДФС. Зокрема, це стосується

поняття та змісту аналізу, джерел інформації, предмету, суб'єктів аналізу, етапів його проведення тощо.

При розкритті сутності аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків необхідно виходити, в першу чергу з точки зору держави та її уповноважених органів в особі – ДФС.

На наш погляд, аналіз фінансово-господарської діяльності платників податків – це комплекс процедур, за допомогою яких оцінюється фінансово-господарська діяльність платників податків з метою виявлення податкових ризиків внаслідок вірогідного або встановленого порушення податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи ДФС.

Змістом аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків є дослідження наявної інформації щодо платників податків та їх фінансово-господарської діяльності. Інформацію отримують з метою виявлення податкових ризиків як із внутрішніх, так і з зовнішніх джерел. Класифікація джерел інформації наведена в табл. 1.

Таблиця 1. - Класифікація джерел інформації для проведення аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків

Внутрішні джерела інформації	Зовнішні джерела інформації
Реєстраційні дані платників податків, що знаходяться в ДФС	Інформація від митних органів щодо експортно-імпортні операції платників податків
Податкова та фінансова звітність платників податків	Інформація від Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо емітентів цінних паперів, незалежних реєстраторів та про укладені угоди з цінними паперами
Особові рахунки платників податків	Інформація від Державної служби статистики України про платників податків (класифікатори видів економічної діяльності; організаційно-правові форми господарювання; інформація про кількість фізичних осіб, що народилися, одружилися, розлучилися, померли або емігрували за межі України тощо)
Дані ДФС щодо встановлених ними податкових ризиків в діяльності платників податків	Інформація з відкритих джерел (засобів масової інформації, Інтернету тощо)
	Інформація від інших уповноважених органів стосовно податкових ризиків в діяльності окремих платників податків

Джерело: розроблено авторами за [6]

Як видно з табл. 1, всі джерела інформації для проведення аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків діляться на внутрішні та зовнішні. До *внутрішніх джерел* відносять інформацію про платників податків, яка накопичується в ДФС. До *зовнішніх джерел* відносять інформацію про платників податків, яка накопичується в ДФС та яка отримана від митних органів; Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку; Державної служби статистики України тощо.

Зміст аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків спрямований на виконання наступних завдань:

- виявити ризикові операції у діяльності платників податків при проведенні до перевіркового аналізу, що можуть свідчити про потенційні порушення податкового, валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням яких покладено на ДФС, та які необхідно дослідити при проведенні документальної перевірки;

- проаналізувати фінансову та податкову звітність платників податків та ведення ними бухгалтерського обліку *при проведенні документальної перевірки* з метою виявлення податкових ризиків;

- дослідити здійснені операції і з контрагентами з метою виявлення податкових ризиків *при проведенні документальної перевірки*;

- виявити *при проведенні документальної перевірки* податкові ризики у діяльності платника податків шляхом проведення аналізу використання ним виробничих потужностей.

Предметом аналізу є фінансово-господарська діяльність суб'єктів господарювання – платників податків. Суб'єктами аналізу є органи ДФС. Проведення аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків складається із трьох пов'язаних між собою компонентів:

- виявлення податкових ризиків;
- оцінка податкових ризиків;
- документування результатів аналізу та їх опрацювання.

Виявлення податкових ризиків в діяльності платника податків відбувається в 2 етапи:

перший етап – при проведенні до перевіркового аналізу фінансово-господарської діяльності платника податків на підставі інформації, наявної в органах ДФС;

другий етап – при проведенні документальної перевірки платника податків.

Основні напрямки до перевіркового аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків наведено на рис. 1.

Ключові напрямки аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків при проведенні документальної перевірки наведено у табл. 2.

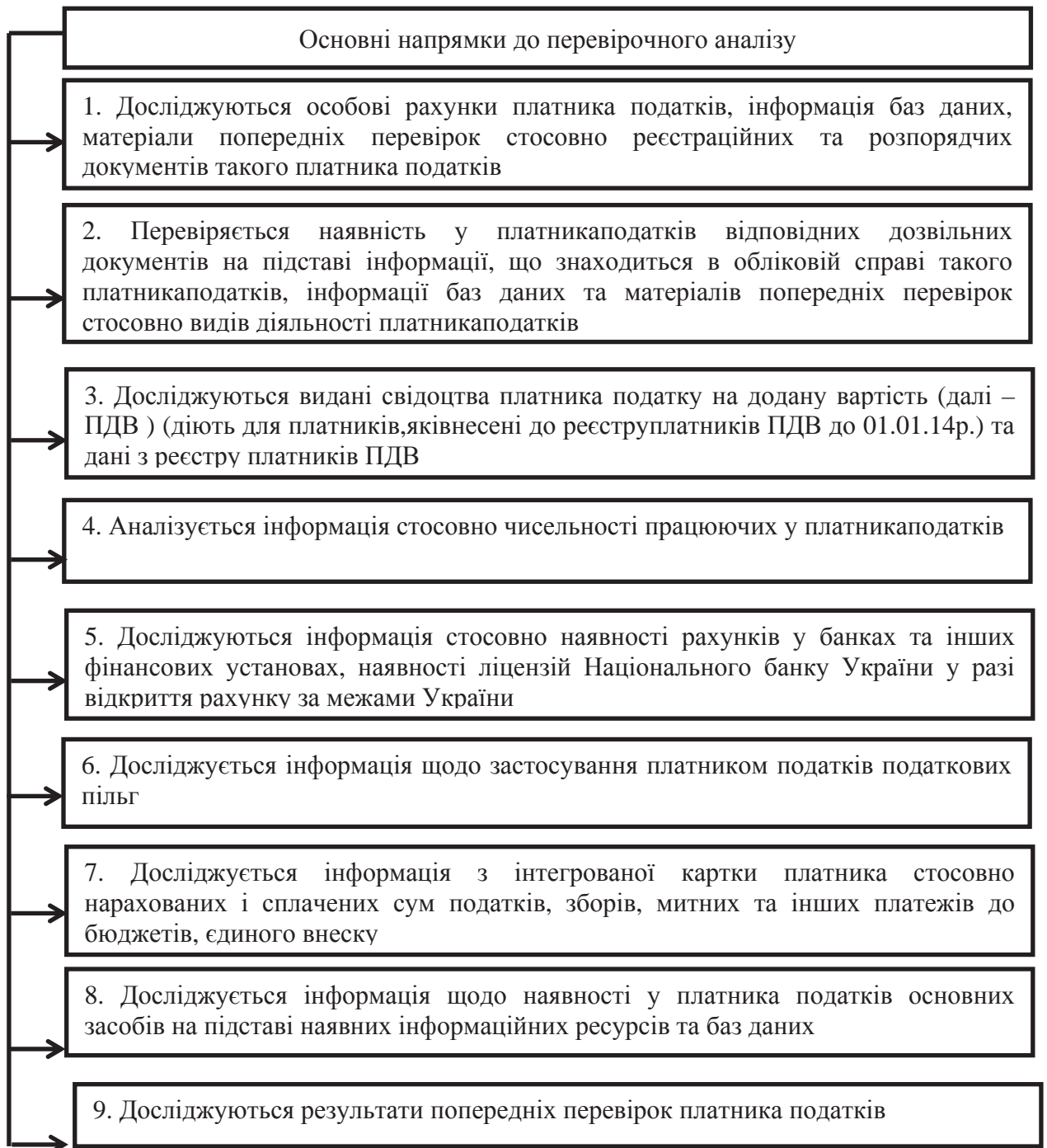

Рис. 1. Основні напрямки до перевірконого аналізу фінансово-господарської діяльності платника податків

Джерело: складено авторами за [11]

Оцінка ризиків здійснюється з урахуванням величини їх впливу на економічну діяльність та податкові зобов'язання платників податків, сфери та причин їх виникнення, ступеню обґрунтованості та системності виникнення.

Таблиця 2. - Ключові напрямки аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків при проведенні документальної перевірки

Напрямки аналізу	Об'єкти аналізу
1. Аналіз фінансової звітності платників податків та бухгалтерського обліку	1.1. Аналіз структури та динаміки активів
	1.2. Аналіз структури та динаміки дебіторської заборгованості і зобов'язань
	1.3. Аналіз структури та динаміки власного капіталу
	1.4. Аналіз доходності активів
	1.5. Аналіз структури та динаміки фінансових результатів
	1.6. Факторний аналіз валового прибутку (збитку)
	1.7. Аналіз структури та динаміки витрат
	1.8. Аналіз структури та динаміки операційних витрат за економічними елементами
	1.9. Аналіз структури доходів
	1.10. Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності
	1.11. Проведення аналізу узгодженості показників бухгалтерського обліку задекларованим показникам в декларації з податку на прибуток
2. Дослідження здійснених операцій із контрагентами	2.1. Проведення аналізу здійснених господарських операцій на підставі укладених контрактів та договорів.
	2.2. Виявлення ризиків в господарських операціях платників податків при укладенні ними договорів щодо отримання фінансових та товарних кредитів, страхування, поворотної фінансової допомоги та комісії
	2.3. Встановлення інших ризикових операцій
3. Виявлення ризиків у діяльності платників податків шляхом проведення аналізу використання ним виробничих потужностей	3.1. Аналіз виробничих потужностей платників податків

Джерело: розроблено авторами за [11]

У вітчизняній та зарубіжній економічній науці приділяється багато уваги методам оцінки ризиків підприємницької діяльності та податкових ризиків, але як правило, вони виокремлені у дві групи: якісні та кількісні методи оцінки ризиків. ДФС також погоджується з таким поділом і пропонує застосовувати вказані методи при оцінці податкових ризиків. Так, в Методичному посібнику щодо проведення аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання [11] досить детально описано якісні (суб'єктивні) та кількісні (об'єктивні) методи аналізу податкових ризиків.

За допомогою методів якісного аналізу визначають види ризиків та фактори їх впливу. Використання методів кількісного аналізу дозволяє оцінити розміри ризиків та ймовірності їх настання. При цьому наголошується, що якісний аналіз, як правило, передує кількісному аналізу [11]. Ми поділяємо точку зору та приєднуємось до таких підходів фахівців, і вважаємо, що при проведенні кількісного аналізу доцільно використовувати такі методи, як статистичний метод, метод аналізу витрат, метод експертних оцінок; аналітичний метод та метод аналогів.

Детальна характеристика цих методів наведена в Методичному посібнику щодо проведення аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання[11] та у фінансово-економічній науці [4, с. 94–95]. Однак, незважаючи на опис цих методів, на наш погляд, необхідно акцентувати увагу на практичних особливостях їх використання.

Статистичний метод дозволяє нам отримувати інформацію про діяльність платників податків за минулі періоди часу, що дозволяє здійснити проведення горизонтального, вертикального, порівняльного та факторного аналізу для виявлення податкових ризиків.

В свою чергу метод аналізу витрат дозволяє здійснити аналіз співвідношення між витратами та доходами. Використання цього методу забезпечує проведення горизонтального, вертикального, порівняльного та факторного аналізу.

Метод же експертних оцінок використовується при недостатньому обсязі інформації стосовно певного виду діяльності платників податків, в разі відсутності аналогів за минулі періоди часу.

Аналітичний метод передбачає розгляд об'єкта дослідження як сукупності певних частин, кожна з яких аналізується окремо. Різновидом цього методу є імітаційне моделювання, який найчастіше використовується для кількісної характеристики податкових ризиків.

Метод аналогів полягає у використанні інформації про ризики аналогічних проектів за минулі періоди для оцінки ризику конкретних проектів за звітний період. Цей метод не завжди є точним, тому він в основному використовується для попередніх оцінок.

Результати оцінки ризиків, з урахуванням їх якісних та кількісних показників, використовуються для здійснення відбору податкових періодів для перевірки та/або певних питань в межах періоду, що підлягає перевірці, на яких необхідно першочергово зосереджувати увагу при її проведенні [4, с. 95].

Документування результатів аналізу щодо виявлення та опрацювання ризиків у відповідності до Порядку оформлення результатів документальних перевірок дотримання законодавства України з питань державної митної справи, податкового, валютного та іншого законодавства платниками податків – юридичними особами та їх відокремленими підрозділами від 20.08.2015 р. № 727, здійснюється в інформативній довідці про результати проведеного аналізу фінансово-

господарської діяльності суб'єкта господарювання та опрацювання встановлених ризикових операцій за довільною формою [12].

Отже, у цій довідці відображаються результати опрацювання податкових ризиків.

Ця інформативна довідка про аналіз фінансово-господарської діяльності платника податків та опрацювання встановлених ризикових операцій додається лише до примірника акта (довідки) документальної перевірки, який залишається в контролюючому органі [12].

Критерії податкових ризиків визначені у Порядку формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків від 02.06.2015 р. № 524 [13].

Відповідно до Порядку формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок усі платники податків поділяються за три групи категорії ризиків: високого ступеня ризику; середнього ступеня ризику; незначного ступеня ризику.

Платники податків із незначним ступенем ризику включаються до плану-графіка не частіше ніж раз на три календарних роки, середнім не частіше ніж раз на два календарних роки, високим – не частіше одного разу на календарний рік (ст. 77.2 Податкового кодексу України) [2].

Отже, розгляд теоретичних засад аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків дає можливість побачити, що між даним видом аналізу і класичним фінансовим аналізом є як спільні, так і відмінні риси (табл. 3).

Таблиця 3. - Спільні і відмінні риси класичного фінансового аналізу і аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків

Ознаки	Класичний фінансовий аналіз		Аналіз фінансово-господарської діяльності платників податків
	зовнішній	внутрішній	
Інформаційна база аналізу	Фінансова звітність (публічна)	Бухгалтерський (управлінський) облік та звітність	Інформація із внутрішніх та зовнішніх джерел, що накопичується в органах ДФС, дані бухгалтерського обліку платників податків
Рівень регламентації правил	Держава	Підприємство	Органи державної фіскальної служби України
Суб'єкти аналізу (користувачі)	Підприємство і його прями та непрямі ділові партнери	Підприємство	Органи державної фіскальної служби України
Відкритість результатів аналізу	Відкриті	Комерційна таємниця	Службова інформація органів державної фіскальної служби України
Оформлення результатів аналізу	Висновки у довільній формі щодо фінансового стану підприємства	Висновки у довільній формі щодо фінансового стану підприємства та шляхи його покращення	Довідка щодо виявлених податкових ризиків в доперевірочному аналізі; інформативні додатки до акта (довідки) документальної перевірки

Джерело: розроблено авторами самостійно

Висновки. За результатами дослідження можна зробити наступні висновки. Аналіз фінансово-господарської діяльності платників податків уповноваженими органами ДФС, на відміну від класичного фінансового аналізу, який проводиться для виявлення резервів поліпшення фінансового стану платників податків, здійснюється з метою визначення податкових ризиків. Використання статистичного методу, методу аналізу витрат, методу експертних оцінок; аналітичного методу та методу аналогів за допомогою яких оцінюється фінансово-господарська діяльності платників податків дозволяє виявити податкові ризики внаслідок вірогідного або встановленого порушення податкового та іншого законодавства. Контроль за запобіганням податкових ризиків покладено на контролюючі органи ДФС. Результати проведеного дослідження дозволяють зробити висновки щодо необхідності поліпшення інформаційної бази податкового блоку, де розглядаються основні складові елементи податкових ризиків. Це потребує перегляду плану-графіку відбору платників податків для податкових перевірок.

Подальші дослідження потрібно спрямовувати на розробку, удосконалення та запровадження методики аналізу фінансово-господарської діяльності платників податків з метою виявлення податкових ризиків уповноваженими органами в особі ДФС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Положення про Державну фіскальну службу України від 21 травня 2014 р. № 236 (редакція від 27.08.2016 р.)// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>.
2. Податковий кодекс України : закон України від 02.12.2010 № 2755-VI (редакція від 20.11.2016 р.) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Завдання та функції Департаменту аудиту : офіційний портал Державної фіскальної служби України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/pro-sfs-ukraini/struktura-/apar/department-audit/zavdannya-i-funktsii/>.
4. Васюк Ю. М. Врахування ризиків при здійсненні податкового контролю в Україні / Ю. М. Васюк // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 6. – С. 93–97. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2011_6_26.
5. Канюк В. М. Вибір методів аналізу ризиків для оцінювання податкових ризиків суб'єктів підприємництва / В. М. Канюк // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – № 12. – Ч. 1. – С. 182–186.

6. Економічний аналіз: базовий курс для податкового аналітика: навчальний посібник для слухачів профес. Програми підвищення кваліфікації/ Міндоходів України; Упоряд. І. С. Санжеревська, С. М. Шаповал. – К. : ДП «СВІЦ Міндоходів України», 2013. – 799 с.
7. Кондукова Е. В. Проблеми розвитку методики фінансово-економічного аналізу в податковому контролі / Ельвіра Владиславівна Кондукова // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2015. – Том 20. – С. 164–169.
8. Волошин Юрій. Податковий контроль в Україні: сутність, сучасні тенденції та нововведення / Юрій Волошин // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2015. – № 10 (230). – С. 48-63. – Режим доступу :[http://n-visnik.oneu.edu.ua/files/archive/nv_10_\(230\)_2015.pdf](http://n-visnik.oneu.edu.ua/files/archive/nv_10_(230)_2015.pdf).
9. Клунько Александр. Работа налогового блока: не все так гладко, как рассказывают / Александр Клунько // Бухгалтерия: бюджет. – 2016. – № 29 (1224). – Режим доступу :<http://www.buhgalteria.com.ua/Hit.html?id=4623>.
10. Лист Державної фіскальної служби від 02.02.2016 р. N 232/99-99-23-05-18// [Електронний ресурс]. – Режим доступу :- Режим доступу :<http://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/gna/7921-232.html>.
11. Методичний посібник щодо проведення аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання – юридичних осіб, а також їх філій, відділень та інших відокремлених підрозділів з метою виявлення ризиків і резервів у їх діяльності : лист ДПА України від 11.03.2009 р. № 4993/7/23-4017/127.
12. Порядок оформлення результатів документальних перевірок дотримання законодавства України з питань державної митної справи, податкового, валютного та іншого законодавства платниками податків – юридичними особами та їх відокремленими підрозділами : наказ Міністерства фінансів України від 20.08.2015 р. № 727// [Електр. ресурс].– Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1300-15>.
13. Порядок формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків : наказ Міністерства фінансів України від 02.06.2015 р. № 524 (в редакції наказу Міністерства фінансів від 04.08.2016 р. № 723) // [Електронний ресурс]. –Режим доступу :<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0751-15>.